

De paddenstoelen van Fabre

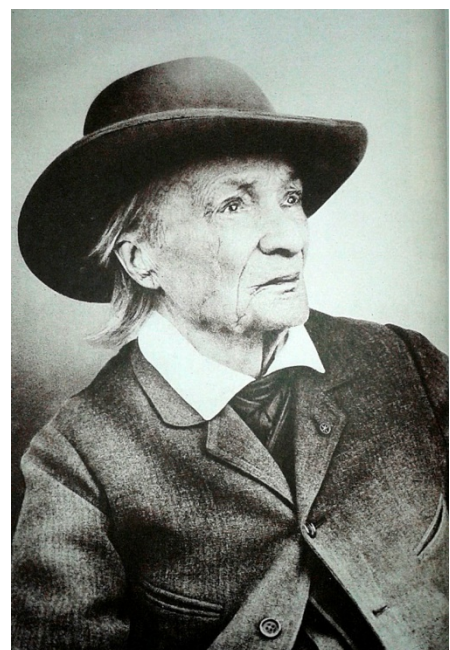
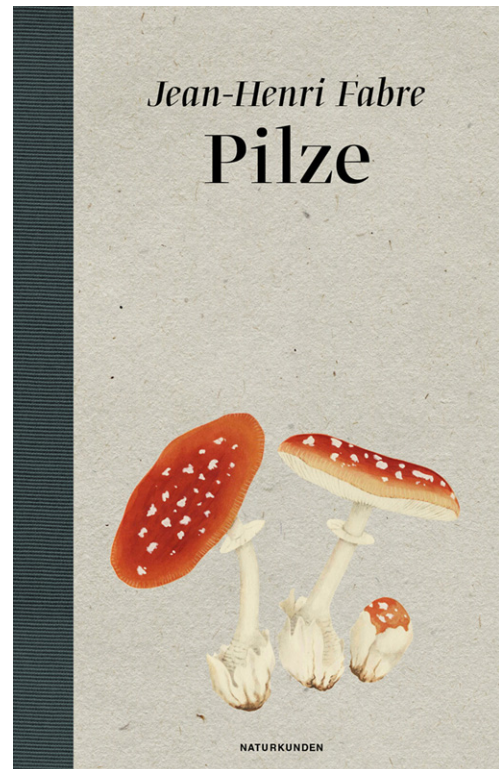
Op onze boekentafel in de Artis Bibliotheek als nieuwe aanwinst: Jean-Henri Fabre, *Pilze/Champignons*, Matthes & Seitz, Berlin 2015. Een kloeke folio band met reproducties in kleur van (nagenoeg) alle aquarellen van paddenstoelen van Fabre; inleiding en nawoord tweetalig, Duits en Frans. De weergave van de paddenstoelen is onopgesmukt, zonder artistieke kunstgrepen, wetenschappelijk nauwkeurig maar tegelijk van een betoverende schoonheid.

Wie was Fabre? Jean-Henri Fabre, geboren in 1823 in Saint-Léons du Lévézou (Aveyron) had een schooltijd met onderbrekingen, aangezien zijn ouders wegens financiële moeilijkheden meer dan eens verhuisden. Maar in 1840 krijgt hij een stipendium voor de lerarenopleiding in Avignon, die hij na twee jaar met diploma verlaat. Van 1842 tot 1849 werkt hij als onderwijzer, ondertussen legt hij in 1844 het staatsexamen gymnasium af en behaalt hij licentiaatsdiploma's in wiskunde (1846) en fysica (1848). Van 1849 tot 1853 is hij leraar fysica aan een lyceum in Ajaccio (Corsica), van 1853 tot 1870 in Avignon. In 1855 promoveert hij in Parijs op een biologisch proefschrift.

Fabre is dus vooral autodidact. Hij is literair begaafd, schrijft gedichten in het Frans en Occitaans, waarvan sommige ook gepubliceerd worden. Hij heeft een groot didactisch talent en schrijft een reeks leer- en schoolboeken. In de wetenschap heeft vooral de biologie zijn grote belangstelling.

Het rigide Franse onderwijssysteem waarmee zowel kerk als staat zich bemoeide was voor de docenten van Fabre's tijd geen pretje, en in 1870 neemt Fabre ontslag. Hij verwacht in zijn onderhoud te kunnen voorzien uit de inkomsten van zijn succesvolle boeken. In 1879 koopt hij een huis met een grote, wat verwaarloosde tuin bij Sérignan-du-Comtat (Vaucluse), waar hij tot zijn dood op 11 oktober 1915 zal wonen. In deze tuin bestudeert hij het gedrag en fysiologie van insecten. Hij schrijft daarover in de loop van vele jaren (1879–1907) zijn befaamde *Souvenirs Entomologiques*, essays verzameld in 10 bundels, vaak herdrukt en vertaald in 14 talen, leesbaar en aansprekend voor een groot publiek, met veel originele waarnemingen.

Botanie heeft al evenzeer zijn belangstelling. Fabre legt een uitgebreid herbarium aan, van bloemplanten en varens, mossen, kosrstmossen, levermossen en op hout groeiende paddenstoelen. Daarin ontbreken de vergankelijke vruchtlichamen van bodembewonende paddenstoelen — dat gat vulde Fabre op met zijn aquarellen. Hij had zichzelf aquarelleren geleerd en werkte met een gewone verfdoos zoals ook de kinderen op school gebruikten.



In 1908 doet Frédéric Mistral (Nobelprijs literatuur 1904) een poging de aquarellen aan te kopen voor een museum dat hij in Arles heeft opgericht, maar de koop gaat niet door. Als Fabre sterft wonen nog twee van zijn kinderen in het huis; zijn zoon Paul en zijn dochter Aglaé. In 1922 wordt het huis eigendom van de staat voor 52.000 francs; Paul en Aglaé mogen daar blijven wonen tot hun dood. De collecties blijven in het huis, en een kleinzoon van Fabre ontdekt in 1955 op zolder de aquarellen. In 1967 wordt het huis een natuurhistorisch museum, *Harmas Jean-Henri Fabre*.



Van de aquarellen zijn in de loop der jaren enkele selecties gepubliceerd, maar deze nieuwe uitgave is de eerste volledige — met een voorbehoud. Namelijk, ondanks de waakzaamheid van de curatoren van het museum blijken er in de loop der jaren wel een aantal aquarellen verdwenen te zijn die later op veilingen opdoken...

